

Yksikön toimintasuunnitelma

Varhaiskasvatusyksikkö perhepäivähoito Kaakko

Helsinki

Toimintasuunnitelman rakenne

- Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman laatiminen
- Työtämme ohjaavat arvot
- Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen
- Oppimisympäristö
- Toimintavuoden yhteiset tavoitteet:
 - Lapsen Vasut toiminnan suunnittelussa
 - Digitalisaatioon liittyvä tavoite
- Yksikön toimintakulttuurin kuvaus, toimintakauden keskeiset periaatteet ja kehittämiskohde
- Laaja-alainen osaaminen
- Oppimisen alueet
- Yhteistyö ja viestintä
- Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman laatiminen

Yksikön toimintasuunnitelma perustuu Opetushallituksen antamiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (varhaiskasvatuslautakunta 16.5.2017)

Toimintasuunnitelmassa kuvataan, miten varhaiskasvatusta toimipisteessä tai yksikössä pedagogisesti käytännössä toteutetaan. Toimintasuunnitelma on ytimekäs käytännön varhaiskasvatustoiminnan kuvaus.

Yksikön toimintasuunnitelma laaditaan toimintakaudelle ja siihen kirjataan toimintakauden varhaiskasvatuksen painopistealueet ja kehittämiskohteet.

Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä perheen kanssa Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

Ryhmäkohtainen toiminnan suunnittelu perustuu lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaprosessista saatuun tietoon, yksikön toimintasuunnitelmaan, Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä Vasu perusteisiin.

Työtämme ohjaavat yhteiset arvot

Helsinkiläinen varhaiskasvatus perustuu Vasu-perusteissa määritellyille arvoille sekä [Helsingin kaupungin strategiaan 2017-2021](#)

Vasuperusteissa määritellyt arvot:

- Lapsuuden itseisarvo
- Ihmisenä kasvaminen
- Lapsen oikeudet
- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
- Perheiden monimuotoisuus
- Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen

Tutustuminen

Noin kahden viikon tutustumisjaksosta varhaiskasvatukseen sovitaan joustavasti ja perheitä kuunnellen. Lapsi ja perhe saavat yhdessä kanssamme tutustua rauhassa toimintaamme. Ryhmän, toiset lapset, kasvattajat, arjen rytmi ja tilat tulevat tutuiksi ennen varsinaista aloitusta ja tuovat varmuutta niin lapselle kuin perheellekin.

Tutustumisjakson aikana käymme myös perheen kanssa aloituskeskustelun, joka syventää tietämystämme ja ymmärrystämme lapsesta yksilönä. Jakson aikana ja tietysti myös sen jälkeenkin perheellä on mahdollisuus kysyä meiltä varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista. Avoin vuorovaikutus puolin ja toisin luo hyvän pohjan luottamukselle ja lapsen varhaiskasvatukselle.

Lapsen vasuprosessi –yhteisesti sovitut käytännöt

Jokaiselle lapselle laaditaan vuosittain varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Käymme Vasu-keskustelun huoltajien kanssa aina toimikauden alussa syksyllä. Lapsi osallistuu ikätasonsa mukaisesti varhaiskasvatussuunnitelmansa laatimiseen. Varhaiskasvatussuunnitelmassa huoltajat ja kasvattajat sopivat siitä, miten lapsen kehitystä, oppimista sekä hyvinvointia huomioidaan ja edistetään toiminnassa. Vasu-prosessiin osallistuu koko kasvattajien tiimi, jotka yhdessä havainnoivat ja dokumentoivat lapsen kiinnostuksen kohteisiin, oppimiseen ja hyvinvointiin liittyviä tarpeita. Perhepäivähoito Kaakossa havainnointiin ja dokumentointiin osallistuvat oman hoitajan lisäksi myös koko aluetiimin kasvattajat.

Vanhemmat käyvät keskustelun lapsen perhepäivähoitajan tai ryhmäperhepäivähoitajan kanssa. Perhepäivähoidon ohjaaja toimii pedagogisena ohjaajana vasu-prosessissa ja osallistuu pyydettyä myös vasu-keskusteluihin. Keskustelussa huomioidaan kolme näkökulmaa; Lapsen toiveet ja kiinnostuksen kohteet kartoitetaan havainnoiden, keskustellen ja leikin avulla ennen varsinaista keskustelua. Huoltajat tuovat keskusteluun tietonsa ja tunteuksensa lapsesta, hänen vahvuuksistaan, kiinnostuksen kohteistaan ja tarpeistaan. Kasvattajat puolestaan havainnoivat lasta yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Yhteisen keskustelun ja sen kautta luodun näkemyksen pohjalta kirjataan suunnitelmaan tavoitteet pedagogisen toiminnan toteuttamiselle varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja tarkennetaan aina tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa.

Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitamme laajasti lasta ympäröiviä tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita varhaiskasvatuksessa. Oppimisympäristönä toimivat perhepäivähoitajien kotien ja ryhmäperhepäiväkotien tilojen lisäksi monipuolisesti koko kaupunki rakennettujen ympäristöjensä, taide- ja ilmaisutarjontansa ja monipuolisen luontonsa kautta. Retket ovat olennainen osa perhepäivähoitoa ja toteutamme retkiä jossain mittakaavassa viikoittain.

Yhteisön rooli oppimisympäristönä rakentuu turvallisen ja sensitiivisen vuorovaikutuksen ja ympäröivien ihmissuhteiden kautta. Lapselle muodostuu kuva itsestään helsinkiläisenä, osallisena ja taitavana toimijana. Lapset ja vanhemmat ovat osallisina suunniteltaessa ja arvioitaessa oppimisympäristöjä.

Havainnoimme ja haastattelemme lapsia ja muokkaamme saadun tiedon pohjalta tiloja, valitsemme retkikohteita ja ulkoiluympäristöjä. Lasten ikätasosta riippuen kasvattajat keräävät tietoa oppimisympäristöjen toimivuudesta ja lasten kiinnostuksen mukaisista retkikohteista keskustelemalla lasten kanssa ja havainnoimalla lasten toimintaa viikoittain. Yhdessä lasten ja vanhempien kanssa mietitään esimerkiksi onko tilojen käyttö leikin kannalta parasta mahdollista, millä materiaaleilla leikkiä voisi rikastuttaa ja mikä voisi olla lapsia kiinnostavaan teemaan sopiva retkikohde.

Kun oppimisympäristö suunnitellaan ja sitä arvioidaan yhdessä lasten kanssa, tulee siitä heidän mielenkiinnonkohteidensa näköinen, pitkäkestoista leikkiä tukeva ja siihen houkutteleva, mielikuvitusta ruokkiva, lasten leikin ja kehityksen mukana muuttuva ja joustava toimintaympäristö.

Panostamme tilojen turvallisuuteen ja toimivuuteen niin fyysisen, psyykkisenkin kuin sosiaalisenkin turvallisuuden osalta. Aikuisen sensitiivinen ja lasta kuunteleva ja kunnioittava vuorovaikutus yhdessä fyysisiin tiloihin liittyvän turvallisuuden kanssa luo hyvän pohjan turvalliseen varhaiskasvatukselle. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Aikuinen toimii vuorovaikutuksessa mallittajana ja tukee lasten kehittymässä olevaa itsenäistä ja rakentavaa ristiriitojen ratkaisemiskykyä.

Tiloissa tehdään vuosittain turvallisuuskierrokset, palotarkastukset tehdään viranomaisten kanssa säännöllisesti ja kasvattajat huolehtivat arkipäivän turvallisuudesta pitämällä terävät esineet, pesuaineet ja sähkölaitteet lasten ulottumattomissa. Turvallisuuspuutteet raportoidaan heti niiden ilmetessä esimiehelle ja huoltotaholle.

Lapsen Vasu toiminnan suunnittelussa (sitova tavoite 2018)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on prosessi joka alkaa lapsen aloittaessa meillä varhaiskasvatuksessa ja päättyy hänen siirtyessään kouluun. Vasu-prosessiin osallistuu koko kasvattajien tiimi, jotka yhdessä havainnoivat ja dokumentoivat lapsen kiinnostuksen kohteisiin, oppimiseen ja hyvinvointiin liittyviä tarpeita. Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma toimintakaudeksi ja mahdollista edellistä varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan yhdessä. Syksyllä 2018 on 30.11.2018 mennessä tehty jokaiselle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma.

Ensimmäisten viikkojen ajan kasvattajat tutustuvat lapseen, havainnoivat hänen kiinnostuksen kohteitaan, ryhmässä toimimistaan ja kaverisuhteitaan. Lasta kuullaan, havainnoidaan ja haastatellaan ikätason mukaisesti. Huoltajat ja perhepäivähoitaja tai ryhmäperhepäivähoitaja sopivat ja käyvät yhdessä varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelun, lapsi osallistuu ikätasonsa mukaisesti prosessiin. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan yhdessä sovitut tavoitteet sekä kuinka niitä otetaan huomioon ryhmän pedagogisessa toiminnassa. Samalla sovitaan, kuinka vanhemmat voivat olla osallisina ryhmän toiminnassa. Suunnitelmaan kirjataan myös lapsen kielen kehityksen tukeminen ja muu kehityksen ja oppimisen tuki. Vieras- ja monikielisten lasten kohdalla huomioidaan taidot ja valmiudet ja yhdessä vanhempien kanssa pohditaan, kuinka huoltajat voivat tukea lapsen äidinkieltä kotona, kuinka lapsen äidinkieli otetaan huomioon ryhmässä ja millaisilla pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan suomen kielen oppimista.

Ryhmän toiminnan suunnittelu perustuu varhaiskasvatussuunnitelmiin kirjattuihin pedagogiselle toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin. Toimintaa suunnitellaan, dokumentoidaan ja arvioidaan kasvattajatiimissä viikoittain. Arvioinnissa ja suunnittelussa ovat osallisina myös lapset ja huoltajat. Näin varmistetaan, että toiminta keskittyy ryhmän lapsiin ja perustuu heidän kiinnostuksen kohteisiinsa ja tarpeisiinsa.

Toiminnan arviointia tehdään lasten ja kasvattajatiimin kanssa viikoittain, ja vanhempien kanssa toiminnasta ja sen arvioinnista keskustellaan päivittäisissä kohtaamisissa, varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluissa sekä esimerkiksi vanhempainilloissa. Vanhempien on mahdollista myös olla osallisina yhdessä lasten ja kasvattajien kanssa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Pedagogiselle dokumentoinnille asetamme tämän vuoden tavoitteeksi sen, että jokainen perhepäivähoitaja ja ryhmäperhepäiväkoti kuvaa toimikauden aikana vähintään yhden lasten ideoista käynnistyneen prosessin.

Digitalisaation tupa-tavoite varhaiskasvatuksessa

Perhepäivähoito Kaakon yhteinen tavoite digitalisaation suhteen on, että opimme käyttämään ja kokeilemaan rohkeasti saatavilla olevaa välineistöä ja hyödynnämme sitä pedagogisesti toiminnassamme.

Meillä on käytössämme Ipadeja lasten kanssa toimimiseen. Jokainen perhepäivähoitaja ja ryhmäperhepäiväkoti suunnittelee toimikauden aikana ainakin yhden lasten kiinnostuksen kohteista lähtevän toiminnan, jossa hyödynnetään Ipadia pedagogisena työvälineenä osana toimintaa lasten kanssa sekä sen dokumentoimisessa.

Yksikön toimintakulttuurin kuvaus, toimintakauden keskeiset periaatteet ja kehittämiskohde

Leikkiin kannustava toimintakulttuuri

Perhepäivähoidon ominaispiirteenä oleva kodinomaisuus luo hyvät puitteet lasten hyvinvointia ja oppimista tukevalle leikille. Leikin kautta kasvattajien on mahdollista päästä sisälle lasten maailmaan ja havaita heidän kiinnostuksen kohteitaan.

Näemme aikuisen roolin lasten leikissä merkittävänä. Kasvattajat osallistuvat lasten leikkeihin päivittäin ja mahdollistavat pitkäkestoisen leikin sanoittamalla ja mallittamalla lapsille eri ratkaisuvaihtoehtoja esimerkiksi ristiriitatilanteissa. Leikkiä rikastutetaan erilaisilla välineillä ja materiaaleilla ja leikkiympäristöt suunnitellaan yhdessä lasten kanssa. Leikki on läsnä aina siellä missä lapsetkin ovat.

Ulkoilemme säällä kuin säällä ja kasvattajat tukevat tässä leikkien jatkuvuutta – sisällä alkanut kotileikki voi hyvin jatkua ulkona hiekkalaatikolla! Retkiltä voimme kerätä mukaan keppejä, kiviä ja muuta luonnonmateriaalia, joita voidaan hyödyntää leikeissä.

Leikillä on monet kasvot. Leikkiä voi yksin, pienryhmässä tai koko ryhmän kesken, kasvattajat mahdollistavat lapsille niin hiljaisemmat kuin vauhdikkaammatkin leikit leikkiympäristöjä yhdessä lasten kanssa suunnittelemalla. Vähintään kerran kuukaudessa kasvattajat havainnoivat, dokumentoivat ja arvioivat leikkiä systemaattisesti ja tuovat dokumentit vanhempien nähtäville. Dokumentteihin palataan myös lasten kanssa ja niitä arvioidaan heidän kanssaan keskustelemalla.

Vanhemmat ovat tervetulleita osallistumaan ja luomaan yhdessä perhepäivähoito Kaakon leikkikulttuuria!

Laaja-alainen osaaminen

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta.

Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla.

Perhepäivähoidossa korostuvat itsestä huolehtiminen ja arjen taitojen harjoittelu. Retkeilemme viikoittain ja harjoittelemmekin samalla liikennesääntöjä ja turvallista kulkemista liikennevälineissä sekä toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti eri ympäristöissä. Kodinomaisissa toimintaympäristöissämme harjoittelemmekin päivittäin erilaisia taitoja, kuten pukeutumista, ruokailua, hygieniasta huolehtimista, ekologista elämäntapaa sekä tunneilmaisua ja itsesäätelyä. Lapsia autetaan erilaisten tunteiden ilmaisemisessa ja kehittyviä itsesäätelytaitoja tuetaan.

Turvallinen kasvattaja toimii lapsille mallina, sanoittajana, rohkaisijana ja sensitiivisenä kanssakulkijana arjen joka tilanteessa. Meille on tärkeää rohkaista lapsia monipuoliseen itseilmaisuun ja luoda jokaiselle tunne ryhmään kuulumisesta. Käsittelemme lasten kanssa päivittäin heidän hyvinvointiinsa liittyviä merkityksellisiä asioita, kuten lepoa, ravintoa, liikkumista ja mielen hyvinvointia.

Helsinki

Oppimisen alueet

Kasvan, liikun ja kehityn:

Kannustamme lapsia liikkumaan monipuolisesti ja rohkeasti eri oppimisympäristöissämme. Mahdollistamme esimerkiksi pienryhmätoiminnalla, retkillä ja alueen yhteisillä kerhoilla lapsille erilaisia liikkumisympäristöjä ja –tapoja. Liikomme sekä sisällä että ulkona ja yhdistelemme kaikkeen arkitoimintaamme liikkumista. Ruokalorut, päiväpiirit, siirtyminen pukemaan – esimerkiksi kaikkiin näihin voimme yhdistää hauskaa ja motivoivaa liikkumista. Liikkumisen kautta opettelemme esimerkiksi kehontuntemusta, käsitteitä, omatoimisuutta ja turvallisuusasioita.

Kannustamme lapsia maistelemaan erilaisia makuja ja tutustumme niihin yhdessä keskustellen. Kasvattajat toimivat mallina ja sanoittajana terveellisen ruokavalion suhteen ja ruoka-asioita käsitellään lasten kanssa monipuolisesti esimerkiksi sadonkorjuu-juhlia järjestämällä, keskustelemalla ruoan alkuperästä ja erilaisista ruokakulttuureista. Meille lapsen osallisuus on ruokailussa tärkeää: lapset ovat apuna pöytien kattamisessa, harjoittelevat ikätasoisesti juomien kaatamista ja leivän voitelua, ruoan ottamista ja saavat tehdä valintoja tarjolla olevista vaihtoehdoista. Ruokailu on meillä miellyttävä, kiireetön ja sosiaalinen tapahtuma, jossa ruokaan on mahdollista tutustua kaikkia aisteja käyttämällä.

Keskustelemme yhdessä lasten ja vanhempien kanssa liikkumiseen, ruokakasvatukseen ja terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä asioista. Yhdessä vanhempien kanssa sovimme lapsen päivälepoon ja ruokailuun liittyvät, hyvinvointia tukevat ratkaisut aloitus- ja varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa ja päivitämme niitä tarpeen mukaan toimintakauden aikana.

Helsinki

Yhteistyö ja viestintä

Yhteistyöllä tuetaan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämistä niin, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Tähän tavoitteeseen pääsemme avoimella ja päivittäisellä vuorovaikutuksella huoltajien kanssa. Varhaiskasvatushenkilökunta vastaa yhteistyön toteutumisesta ja siitä, että sitä toteutetaan monialaisesti.

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on yhteinen sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Huomioimme yhteistyössämme perheiden moninaisuuden ja yksilölliset tarpeet.

Toteutamme monipuolisesti erilaisia yhteydenpitomuotoja perheiden kanssa. Viestimme sähköpostitse lähetettävillä tiedotteilla ja viikkokirjeillä, puhelimitse ja tekstiviestitse sekä tietysti myös päivittäisissä kohtaamisissamme. Myös Facebookia ja muita sosiaalisen median kanavia hyödynnetään tiedottamisessa. Toimikauden alussa sovitaan yhdessä huoltajien kanssa toimivin tapa yhteydenpidolle päivittäisten kohtaamisten lisäksi.

Järjestämme juhlia ja tapahtumia toimikauden aikana, joihin kutsumme vanhemmat mukaan. Vanhemmilla on mahdollisuus osallistua haluamallaan tavalla toimintamme suunnitteluun, kuten esimerkiksi tapahtumien ja juhlien järjestelyihin sekä ideointiin.

Keskeisimmät yhteistyökumppanimme ovat neuvola, lapsiperheiden sosiaalipalvelut sekä lastensuojelu. Toteutamme esimerkiksi neuvolan ja huoltajien kanssa yhteistyössä laajan Hyve4-mallin mukaisen neljävuotiaiden lasten terveystarkastuksen. Lisäksi kiertävä erityislastentarhanopettaja ja suomi toisena kielenä-lastentarhanopettaja tarjoavat meille konsultaatiota arjen eri tilanteissa. Myös alueen leikkipuistot ja kirjastot ovat tärkeitä yhteistyökumppaneitamme.

Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

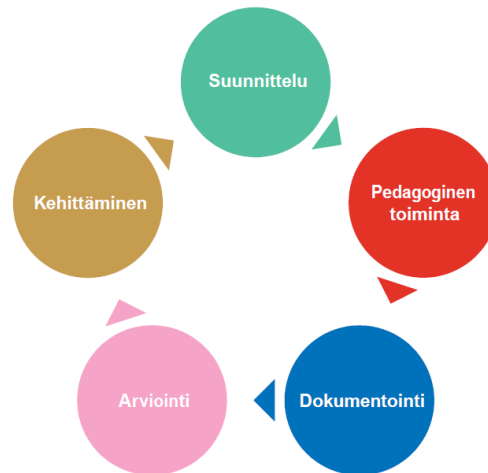
Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Toiminnan arvioinnin on oltava systemaattista ja säännöllistä, ja sitä pitää tehdä niin toimipiste- kuin ryhmätasollakin. Arvioinnin tulee perustua dokumentoituihin tosiasioihin ja arviointia tulee tehdä suhteessa varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteisiin sekä toimipisteen toimintasuunnitelmaan.

Pedagoginen dokumentointi

Dokumentoinnilla tarkoitetaan, että tallennamme ja sanoitamme päivittäistä toimintaamme jatkuvasti eri keinoin ja käytämme dokumentteja lapsen kasvun ja kehittymisen edistämiseksi. Käytämme eri havainnointimenetelmiä ja kirjaamme havaintojamme muistiin, valokuvaamme, videoimme, haastattelemme ja sadutamme viikoittain, ja kokoamme lapsille portfolioa yhdessä heidän kanssaan. Lapset osallistuvat dokumentointiin aktiivisesti ja ikätasoisesti.

Palaamme dokumentteihin niin lasten, vanhempien, kuin kasvattajatiiminkin kanssa. Arvioimme viikoittaisissa tiimipalavereissamme onko toiminta ollut sisällöltään ja työtavoiltaan sekä pedagogisesti perusteltua että lasten varhaiskasvatussuunnitelmien ja yksikön toimintasuunnitelman mukaista. Pohdimme vuorovaikutusta lasten kanssa ja lasten välillä, pedagogisia työtapojamme ja oppimisympäristöjen toimivuutta.

Pedagogisen dokumentoinnin avulla teemme toimintaamme näkyväksi ja dokumentointiin perustuen muokkaamme toimintaamme. Säilyvät dokumentit antavat mahdollisuuden tutkia toimintaamme ja nähdä ja kuulla tapahtumia uudelleen. Esimerkiksi lapsiryhmän kanssa voimme palata museoretken sisältöihin, kun olemme valokuvanneet tai videoineet retkellä tapahtuneita asioita. Näillä keinoilla vanhemmatkin pääsevät osallisiksi arkipäivämme tapahtumiin ja toimintaamme.

Lähde: Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma 2017